

Onderwerp: Uitgangspunten mutaties Algemene Reserve Sociaal Domein
BBV nr: 2015/121394

1 Inleiding

Met het vaststellen van de Programmabegroting 2015 heeft de raad de Algemene Reserve Sociaal Domein ingesteld. Deze reserve fungeert als buffer voor onverwachte uitgaven; hiermee worden financiële mee- en tegenvallers binnen de nieuwe taken voor het sociaal domein opgevangen. Daarmee wordt invulling gegeven aan de bestuurlijke afspraak “rijksbudget=werkbudget” uit het Coalitieprogramma Samen Doen. Het zorgt voor een goede overgang (ook financieel) van de oude naar de nieuwe situatie. Onder de nieuwe taken wordt verstaan de taken die vanuit de decentralisaties Awbz, Jeugdzorg, Participatiewet en Beschermd Wonen per 2015 bij de gemeente liggen. Onder rijksbudget=werkbudget wordt verstaan dat het budget dat via de integratieuitkeringen voor het sociaal domein beschikbaar is gesteld.

In eerste instantie was de reserve Sociaal Domein gekoppeld aan het door het Rijk in te stellen Sociaal Deelfonds. Dit deelfonds omvatte de uitkeringen specifiek voor de decentralisaties. Daarover zou richting het Rijk in specifieke rapportages moeten worden verantwoord. In de zomer van 2014 is het Sociaal Deelfonds echter komen te vervallen, waardoor de noodzaak ontstond om op lokaal niveau nadere afspraken te maken voor de ingestelde reserve. In algemene termen is het doel van de reserve Sociaal Domein in de begroting 2015 verwoord (zie pagina 14-16).

“... bij onder- of overbesteding in de programma's 1 t/m 3 (wordt) gestort respectievelijk onttrokken aan de reserve sociaal domein; voor die taken die redelijkerwijs gekoppeld zijn aan de bekostiging van het Rijk via de integratieuitkeringen.”

Afgesproken is dat het college een nadere uitwerking geeft aan de bestuurlijke afspraak ‘rijksbudget=werkbudget’, en daarbij concrete invulling geeft aan de algemene afspraak in de begroting ten aanzien van ‘de taken die redelijkerwijs gekoppeld zijn aan de (...) integratieuitkeringen’. De reserve is specifiek bedoeld als buffer voor de transitie en het opvangen van risico's, niet om nieuw beleid mogelijk te maken. Dit collegebesluit geeft hier invulling aan en biedt een kader ten behoeve van voorstellen voor mutaties in de reserve Sociaal Domein.

Daarvoor wordt aangesloten bij de bestaande werkwijze van taakmutatie in het gemeentefonds. Dit betekent dat de inkomsten voor de decentralisatietaken worden doorgezet naar de programma's 1,2 en 3. De stand van de WMO-reserve gaat per 31 december 2014 op in de reserve sociaal domein, waardoor er geen aparte reserve voor de WMO meer bestaat. Op begrotingsbasis wordt bij een verwachte over- of onderschrijding op taken die gekoppeld zijn aan de integratieuitkeringen, een verrekening met de reserve Sociaal Domein voorgesteld. Voor 2015 is dit bijvoorbeeld op basis van de begroting €1.577.000 (zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2015). Via bestuursrapportages wordt een eventuele bijstelling voorgesteld en definitief vastgesteld bij de Jaarrekening.

Onttrekkingen en dotaties aan reserves is en blijft een verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Daartoe doet het college een voorstel. De spelregels voor de reikwijdte waarbinnen die voorstellen kunnen worden gedaan, worden hier vastgelegd. Uitgangspunt daarbij is het doel van de reserve en afspraak tussen college en raad, namelijk dat taken die

redelijkerwijs gekoppeld zijn aan de bekostiging van het Rijk via de integratieuitkering aanspraak kunnen maken op de reserve.

2 Besluitpunten college

Het college besluit

1. De uitgangspunten en werkwijze vast te stellen voor de algemene reserve Sociaal Domein.
2. De uitwerking in de productenlijst vast te stellen voor de algemene reserve Sociaal Domein.
3. Dit besluit ter informatie aan de commissie Samenleving te sturen

3 Beoogd resultaat

Een uitwerking van het college voor de afspraak rijksbudget=werkbudget zodat duidelijk is langs welke richtlijnen voorstellen voor mutaties Algemene Reserve Sociaal Domein kunnen worden gedaan.

4 Argumenten

Er wordt vastgesteld welke producten een aanspraak kunnen maken op de reserve

Voor alle producten die vallen onder de nieuwe taken geldt dat er bij onder- of overbesteding mutaties via de algemene reserve sociaal domein lopen (zie bijlage 1). Het gaat hierbij zowel om kosten voor de inkoop van diensten en verstrekte subsidies als voor ambtelijke inzet in de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast geldt dit voor producten die ondersteunend zijn aan de gewenste transformatie, zoals sociaal wijkteams, en andere functies die regionaal of landelijk zich ontwikkelen. De bestaande WMO (huishoudelijke hulp) en WVG taken vallen hier ook onder.

Producten in de programma's 1, 2 en 3 die niet decentralisatie-gerelateerd zijn, kunnen ook geen aanspraak maken op de algemene reserve Sociaal Domein. Hierbij valt te denken aan kapitaallasten en onderhoud sport en onderwijs, basispakket GGD, maatschappelijk werk, en het inkomensdeel van sociale zaken. Decentralisatie-gerelateerde taken kunnen wel aanspraak maken op de reserve, een overzicht van de producten die hierbij horen staat in bijlage 1.

Knelpunten vanuit een centrumgemeente-functie regionaal oplossen

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (MO/VO) zijn nauw aan de decentralisaties gerelateerd maar kennen een eigen rijksuitkering (doeluitkering MO en doeluitkering VO) en afspraken. De gemeente Haarlem is voor deze producten centrumgemeente, waardoor vermenging van mee- en tegenvallers met de reserve Sociaal Domein ongewenst is.

Dit geldt ook voor de middelen voor beschermd wonen. Hiervoor is Haarlem centrumgemeente. Voor deze producten geldt dat middelen behouden moeten blijven voor een specifieke taak. Dit betekent dat deze middelen binnen het betreffende product behouden worden (indien sprake van een overschot) en tegenvallers in overleg met de regiogemeenten moeten worden opgelost. Dit betekent een afweging maken tussen aanpassing van de uitvoeringspraktijk en afspraken met partners, of een overschrijding en op welke manier deze wordt gedekt (incl. eventuele bijdrage uit de regio).

Voorgesteld wordt voor mee- en tegenvallers binnen het domein beschermd wonen apart te houden binnen de algemene reserve sociaal domein. Daarmee blijven de middelen voor deze centrumgemeentetaak dus specifiek beschikbaar. Consequentie hiervan is echter ook dat bij ontoereikende middelen een bijdrage van de regiogemeenten gevraagd zal moeten worden

(“for better or worse”). Dit uitgangspunt dient wel afgestemd te worden met de regiogemeenten. Voorgesteld wordt hierover het gesprek met de regio te starten (via het regionaal pfo), zoals dat ook voor de Solidariteitsafspraken Jeugdzorg is gebeurd. Daarbij moet gekeken worden naar de voorwaarden waaronder deze centrumtaak goed vervuld kan worden. Te denken valt bijvoorbeeld aan een termijn voor afrekening (op langere termijn, bijvoorbeeld gemiddeld over 3 jaar) en een bandbreedte (binnen een bepaald percentage afwijkingen worden voor- en nadelen niet verrekend met de regio maar is voor eigen risico van de centrumgemeente Haarlem). Uitwerking hiervan en gesprek hierover moet met de regio nog plaatsvinden.

Vastgestelde werkwijze sluit aan bij bestaand beleid

Financiële mee- en tegenvallers worden opgevangen binnen achtereenvolgens product, beleidsveld en programma. Dit is conform de afspraken in coalitieprogramma Samen Doen! en de Nota Reserves en voorzieningen. Resterende voor- en nadelen worden beoordeeld op het incidentele of structurele karakter. Alleen incidentele mutaties worden in principe verwerkt via de algemene reserve Sociaal Domein. De reserve is in essentie niet bedoeld voor het opvangen van structurele nadelen.

Echter, voor wat betreft het sociaal domein zal (vanwege de nieuwe taken) in de eerste jaren nog lastig te beoordelen zijn of iets structureel of incidenteel is. Dit kan ertoe leiden dat structurele nadelen eenmalig of incidenteel wel worden opgevangen via de reserve. Dit is in lijn met de bufferfunctie van de reserve voor o.a. de transformatie en doet recht aan de sterk dynamische omgeving in het sociaal domein (denk daarbij ook zorgcontinuïteit voor de eerste jaren en nog in ontwikkeling zijnde verdeelmodellen).

Bestaande P&C documenten worden gebruikt om betreffende mutaties ter besluitvorming voor te leggen, zodat een integrale afweging gemaakt kan worden. Indien de werkelijkheid dusdanig afwijkt van de verwachtingen en er daardoor aanleiding is voor bijstellingen en/of bijsturen, kunnen buiten de reguliere cyclus voorstellen gedaan worden. De werkwijze voor mutaties is uitgewerkt in bijlage 2.

Looptijd van de reserve gekoppeld aan duur integratie uitkeringen

De reserve Sociaal Domein is gekoppeld aan de integratie-uitkeringen van de decentralisaties sociaal domein, die naar verwachting 3 jaar zullen lopen (2015 t/m 2017). Daarna zullen de middelen uit deze integratie-uitkeringen binnen het Gemeentefonds blijven, maar niet als integratie-uitkering; ze worden dan niet meer specifiek benoemd.

De (meerjarige) ontwikkeling van de rijksbijdragen en de uitgaven én de frequentie, omvang en kenmerken van mee- en tegenvallers zijn belangrijke parameters voor de reserve. Als er te veel financiële afwijkingen of onzekerheden zijn, kan de reserve langer in stand gehouden worden dan de duur van de integratie-uitkeringen. Verlengen is echter geen automatisme. De looptijd van deze reserve wordt meegenomen in de herijking van het coalitieprogramma in 2016. Uiteindelijke besluitvorming over de looptijd is en blijft een raadsbevoegdheid.

5 Risico's en kanttekeningen

WMO-reserve opgenomen in reserve sociaal domein

De bestaande WMO-reserve wordt, conform Kadernota 2014 en Programmabegroting 2015, per 31 december 2014 beëindigd en (financieel) ondergebracht in de reserve Sociaal Domein. Hiermee is de bestaande financiële afbakening van de WMO beëindigd. Over- en onderschrijdingen verlopen via de reserve Sociaal Domein.

6 Uitvoering

De portefeuillehouder Beschermd Wonen gaat met de regio in gesprek over lange termijn afspraken omtrent 'rijksbudget = werkbudget'.

De werkwijze en productenlijst wordt gehanteerd indien aanspraak op de reserve wordt voorgesteld.

7 Bijlagen

Bijlage 1 Productenlijst reserve Sociaal Domein

Bijlage 2 Werkwijze mutaties Sociaal Domein

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester